ROCZNIKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA MATEMATYCZNEGO
Seria I: WIADOMOŚCI MATEMATYCZNE III (1959)

wmptm 1897

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

O doktoracie honoris causa Uniwersytetu Warszawskiego A. N. Kołmogorowa

W dniu 21 października 1958 r. na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się uroczystość wręczenia dyplomu doktora honoris causa prof. drowi A. N. Kołmogorowowi z Moskwy. Promotorem był prof. dr W. Sierpiński, który wygłosił następujące przemówienie.

Andrzej, syn Mikołaja, Kołmogorow, jeden z najwybitniejszych matematyków współczesnych, urodził się w roku 1903. W roku 1920 wstąpił na Uniwersytet w Moskwie, gdzie był uczniem znakomitego matematyka rosyjskiego Mikołaja Łuzina, który w czasie międzywojennym został doktorem honoris causa naszego Uniwersytetu oraz członkiem czynnym zagranicznym Polskiej Akademii Umiejętności. Kołmogorow mając lat 19 uzyskał sensacyjny wynik, znajdując pierwszy przykład funkcji całkowalnej w znaczeniu Lebesgue'a, której szereg Fouriera jest prawie wszędzie rozbieżny. Praca, zawierająca ten nieoczekiwany wynik, pod tytułem *Une série de Fourier-Lebesgue divergente presque partout*, będąca zarazem pierwszą pracą drukowaną Kołmogorowa, ukazała się w Warszawie w roku 1923 w 4-tym tomie Fundamenta Mathematicae. Dotychczas jeszcze przykład Kołmogorowa jest najmocniejszym znanym wynikiem, dotyczącym zagadnienia zbieżności szeregów Fouriera.

Na posiedzeniu Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Polskiej Akademii Umiejętności w dniu 3 grudnia 1923 roku miałem przyjemność przedstawić drugą pracę Kołmogorowa *O rzędzie wielkości współczynników szeregu Fouriera-Lebesgue'a*, która ukazała się w języku francuskim w Biuletynie P. A. U. w roku 1923. W latach od 1924 do 1936 Kołmogorow ogłosił u nas w Fundamenta Mathematicae jeszcze cztery inne swe prace, w tym jedną wspólną z Pawłem Aleksandrowem.

W 1931 roku zostaje Kołmogorow profesorem Uniwersytetu Moskiewskiego, zaś w 1939 akademikiem w Akademii Nauk Związku Radzieckiego. Prace naukowe Kołmogorowa, których ogłosił około dwustu, w pierwszym okresie jego działalności należały do teorii funkcji rzeczywistych, gdzie znane są jego wyniki dotyczące zbieżności szeregów trygonometrycznych, teorii miary, uogólnienia pojęcia całki i ogólnej teorii operacji na zbiorach. Uzyskał on też wartościowe wyniki w dziedzinie

logiki, w szczególności tak zwanej logiki intuicjonistów, a także w topologii. Najważniejsze prace Kołmogorowa dotyczą rachunku prawdopodobieństwa, gdzie od 1925 roku stosuje metody teorii funkcji rzeczywistych. Charakterystycznym rysem twórczości Kołmogorowa jest z jednej strony atakowanie najbardziej trudnych aktualnych zagadnień, z drugiej strony stałe dążenie do wykrywania związków między definicjami aksjomatycznymi a konstruktywnymi ważniejszych pojęć teorii funkcji. Matematycy polscy ciągle mają do czynienia z podstawowymi pracami Kołmogorowa o miarowym rachunku prawdopodobieństwa i o analitycznych metodach w teorii procesów stochastycznych.

W tym krótkim przemówieniu niepodobna omówić dokładniej tak wielostronnej działalności naukowej Kołmogorowa, a także jego działalności pedagogicznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej. Wśród uczniów Kołmogorowa jest szereg znanych matematyków i profesorów, m. in. Malcew, Nikolski, Gelfand i Gniedenko. Za swą działalność naukową Kołmogorow uzyskał najwyższe w Związku Radzieckim nagrody i odznaczenia. Kołmogorow jest redaktorem naczelnym czasopisma Uspiechi Matiematiczeskich Nauk i zastępcą naczelnego redaktora Dokłady Akademii Nauk ZSSR. Jest on członkiem honorowym Moskiewskiego Towarzystwa Matematycznego.

Akademik Kołmogorow od 35 lat utrzymuje żywy kontakt z matematykami polskimi, rozpoczęty drukiem w Polsce pierwszych swych prac. Po wojnie kilkakrotnie przyjeżdżał do Warszawy, miał tu odczyty i brał udział w naszych zjazdach matematycznych. Kołmogorow jest członkiem zagranicznym Polskiej Akademii Nauk. Dzisiejszy doktorat honoris causa zwiąże go z naszym Uniwersytetem.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego